

فعال

کلیدواژه: قرآن، حدیث، فعال، فاعل.

پرسش: فاعل و فعال را با توجه به لغت، [قرآن](#) و [حدیث](#) توضیح دهید؟

فهرست مندرجات

[۱- واژه شناسی](#)

[۲- در قرآن و حدیث](#)

[۳- منبع](#)

واژه شناسی

صفت «فَعَّال» (کردگار/بسیار انجام دهنده) «مبالغه در صفت «فاعل» و از ماده «فعل» است که بر پدید آوردن چیزی (اعم از کار و جز آن) دلالت دارد و «فَعَّل»، یعنی اثر بخشی توسط یک اثر گذار. (بنابراین، برابرهاي فارسی «فاعل»، به فراخور متن، «کننده»، «کنشگر»، و «انجام دهنده» خواهند بود.

در قرآن و حدیث

در قرآن، برگرفته‌های ماده «فعل» درباره خدا، هجده بار به کار رفته و صفت «فَعَّال»، دو بار و صفت «فاعل» نیز در شکل جمع، سه بار وارد شده است. آیات قرآنی و احادیث، خدا را کننده و انجام دهنده هر آنچه خواهد، وصف کرده‌اند. از این رو، کنش‌گری [خداي متعال](#)، کنش‌گری یا اراده است. از سوی دیگر، کنش‌گری خدا، چون کنش‌گری انسان، با ابزار آلات و دست نیست. انسان که در پژوهش واژگانی دیدیم، کنش‌گری خدا، بر پدید آوردن چیزی و بر اثر گذاری، دلالت دارد. براین پایه، اثبات صفت «کننده» و «کردگار» برای خدا، بر پدید آوردن جهان و اثرگذاری در آن توسط او دلالت دارد. این دیدگاه را می‌توان در برابر دیدگاه دیگری هم‌چون دیدگاه [ارسطو](#) شمرد که به کنش خدا و خواست او در جهان، باور نداشت. از آن جا که کنش‌گری خدا از گونه آفریدگاری است، بسیاری از مباحث مربوط به کنش‌گری خدا در بحث از صفت «آفریدگار»، یاد شده است.

منبع

حدیث‌نت، برگرفته از مقاله «فعال» تاریخ بازبینی: ۱۳۹۶/۳/۸.